

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Допущено до захисту

“ _____ ” _____ 2024 р.

Зав. кафедри, д.е.н., професор

_____ **Соколюк С.Ю.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА

**Оцінка забезпеченості оборотним капіталом та обґрунтування напрямів
підвищення ефективності їх використання**

Виконав – студент 2 курсу, гр. 21м-пт
освітньої програми «Підприємництво та
агротрейдинг»
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність

СТАШЕВСЬКИЙ Захар Петрович

Науковий керівник – д.е.н., професор

Сергій СОКОЛЮК

Умань – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва
Кафедра Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Освітня програма Підприємництво та агротрейдинг
Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ С.Ю. Соколюк
(підпис) (ініціали, прізвище)
“ _____ ” _____ 2023р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студенту **СТАШЕВСЬКОМУ** Захару Петровичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Оцінка забезпеченості оборотним капіталом та обґрунтування напрямів підвищення ефективності їх використання
2. Керівник роботи Соколюк Сергій Юрійович., д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “ _____ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом роботи 02.12.2024

3. Вихідні дані до роботи – річні звіти досліджуваного підприємства, науково-економічні праці зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів, програми і плани розвитку різних підприємств та установ та інше.

4. Перелік питань, які потрібно розробити

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ
ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА
2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ
КАПІТАЛОМ ТОВ «КЛІКСАР»
3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА
ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ

5. Перелік графічного матеріалу

Робота містить 7 рисунків та 19 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	10-21.10.2023	
2.	Одержання індивідуального завдання	23.10.2023	
3.	Складання календарного плану написання кваліфікаційної роботи	25.10.2023	
4.	Підготовка до виконання кваліфікаційної роботи - підбір та вивчення літератури - участь у виконанні науково-дослідних робіт - виконання курсових робіт	Впродовж навчання	
5.	Уточнення теми кваліфікаційної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства, установи	02.2024	
6.	Підготовка: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - висновків	01.-03.2024 04.-08.2024 09.-10.2024 11.2024	
7.	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахування зауважень наукового керівника	29.11.2024	
8.	Написання та оформлення роботи в остаточному варіанті	01.12.2024	
9.	Перевірка роботи на академічний плагіат	06.12.2024	
10.	Одержання відгуку наукового керівника	08.12.2024	
11.	Попередній захист роботи на кафедрі	11.12.2024	
12.	Затвердження роботи завідувачем кафедри	11.12.2024	
13.	Одержання рецензії	12.12.2024	
14.	Захист кваліфікаційної роботи	15.12.2024	

Студент

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «КЛІКСАР».....	
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства.....	
2.3. Аналіз складу оборотного капіталу та ефективності його використання.....	
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

Реферат
на кваліфікаційну роботу магістра
Уманського національного університету садівництва
студента 21м –пт групи СТАШЕВСЬКОГО Захара Петровича на тему
«Оцінка забезпеченості оборотним капіталом та обґрунтування напрямів
підвищення ефективності їх використання»

В умовах обмеженості грошових коштів, що залучаються суб'єктами господарювання, зростають вимоги щодо ефективного використання та формування оборотного капіталу. Оборотні активи є тією складовою майна, яка безпосередньо впливає на процес виробництва та реалізації продукції підприємства та забезпечує належний рівень ліквідності, платоспроможності, ефективності господарювання. Проблема підвищення ефективності формування та використання оборотного капіталу підприємства є особливо актуальною в умовах воєнного стану, який породжує нестабільність умов господарювання. Ефективно керуючи оборотним капіталом, можна мінімізувати окремі фінансові ризики та втриматися «на плаву» у непростих умовах сьогодення.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних та практичних рекомендацій щодо забезпечення оборотним капіталом та підвищення ефективності його використання.

Об'єктом дослідження є процес забезпеченості оборотним капіталом підприємства.

У процесі виконання даного дослідження було використано сукупність загальних та специфічних наукових методів: порівняльний аналіз для визначення оцінки забезпеченості оборотним капіталом та обґрунтування напрямів підвищення ефективності їх використання.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

У вступі зазначені об'єкт дослідження, методи дослідження та джерела інформації.

У першому розділі висвітлені теоретико-методологічні основи формування та використання оборотного капіталу.

У другому розділі проаналізований фінансово-економічний стан досліджуваного підприємства. Проведений аналіз складу оборотного капіталу та ефективності його використання.

У третьому розділі запропоновані напрями підвищення формування та використання оборотного капіталу.

Ключові слова: використання оборотного капіталу, фінансово-економічний, грошові кошти, оборотні активи, фінансові ризики

ВСТУП

Актуальність теми. Проблема оптимізації оборотного капіталу в умовах невизначеності полягає в тому, що підприємства повинні знайти оптимальний баланс між ліквідністю та ефективністю використання ресурсів в умовах невизначеності. Невизначеність може бути спричинена різними факторами, такими як економічна криза, зміни в попиті та пропозиції, зміни в цінах на сировину та інші витрати, а також політичні та регуляторні зміни. В умовах невизначеності, підприємства повинні оптимізувати свої запаси, дебіторську заборговість та короткострокові інвестиції для забезпечення ліквідності та фінансової стійкості. Однак оптимізація оборотного капіталу в умовах невизначеності є складним завданням, оскільки підприємства повинні враховувати багато факторів та ризиків, таких як ризик неплатежів, ризик зміни цін та ризик ліквідності. Для оптимізації оборотного капіталу в умовах невизначеності підприємства повинні використовувати різні методи та інструменти, такі як управління запасами, управління дебіторською заборговістю, управління кредитним ризиком, використання фінансових інструментів для покриття ризиків та оптимізація витрат.

Крім того, підприємства повинні розробити ефективну стратегію управління оборотним капіталом, яка враховує умови невизначеності та дозволяє їм реагувати на зміни в бізнес-середовищі. Для цього підприємства повинні мати ефективну систему моніторингу та аналізу ризиків, яка дозволяє їм прогнозувати можливі ризики та вживати заходів для їх попередження та мінімізації.

Загалом, оптимізація оборотного капіталу в умовах невизначеності є важливим завданням для фінансового менеджменту українських підприємств, оскільки вона допомагає підприємствам забезпечити ліквідність та фінансову стійкість, а також зменшити витрати та ризики. Для оптимізації оборотного капіталу в умовах невизначеності підприємства повинні використовувати різні методи та інструменти,

розробити ефективну стратегію управління оборотним капіталом та мати ефективну систему моніторингу та аналізу ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні аспекти формування та використання оборотного капіталу підприємства у своїх наукових працях досліджували такі вчені як Бровко Л.І., Юрченко А.А., Королькова Т.В., Мордань Є.Ю., Сумченко А.О., Носань Н.С., Мартінович В.Г., Кічук О.С., Тарасова Ю.А., Олександренко І.В., Піскульова І.В., Ковальчук Н.О., Мавріна М.І., Севрук Є., Чепис О.І., Юска А.І., Юрій С.М., Филипенко О. М., Мілаш І.В. та ін. та інші. Разом з тим потребують подальшого розвитку і дослідження питання підвищення ефективності формування та використання оборотного капіталу підприємства.

Питанням оптимізації оборотного капіталу в умовах невизначеності займалися такі науковці як І. Бланка, В. Ковальова, Л. Кустріч, Р Чернякової, І. Бланка, В. Ковальова, Е. Брігхем, К. Ізмайлова, Г. Кірейцев, А. Поддєрьогін, М. Крейніна та ін.

Мета і завдання дослідження. Мета полягає у виявленні ключових факторів, що впливають на оптимізацію оборотного капіталу в невизначених економічних умовах, проаналізувати вплив невизначеності на управління оборотним капіталом підприємства, розробити основу для оптимізації оборотного капіталу в невизначених економічних умовах. Крім того, маємо на меті надати практичні рекомендації щодо оптимізації оборотного капіталу в невизначених економічних умовах.

Для досягнення поставленої мети, необхідно виконати такі **завдання**:

- вивчити економічну сутність оборотного капіталу та його роль у фінансово-господарській діяльності підприємств;
- дослідити склад, класифікація та джерела формування оборотного капіталу;
- висвітлити методику аналізу та ефективності використання оборотного капіталу підприємства;
- вивчити методи управління оборотним капіталом на підприємстві;
- надати організаційно-економічну характеристику досліджуваному

підприємству;

- оцінити фінансовий стан підприємства;
- провести аналіз складу оборотного капіталу та ефективності його

використання;

- розглянути прискорення оборотності капіталу як інструмент покращення фінансового стану підприємства;

- розробити заходи оптимізації оборотного капіталу;

- обґрунтувати напрями удосконалення системи управління оборотними капіталом підприємства.

Об’єктом дослідження є процес забезпеченості оборотним капіталом підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти забезпечення оборотним капіталом підприємства.

Методи дослідження, які використовувалися в процесі дослідження та обробки матеріалів: метод системного аналізу, метод порівняльного аналізу, горизонтальний метод, коефіцієнтний метод, графічний метод, методика розрахунку показників ефективності використання оборотного капіталу, метод EOQ (модель Вільсона).

Інформаційну базу дослідження складають наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, законодавчі та нормативні акти України, підручники, періодичні видання та монографії щодо процесу управління оборотним капіталом підприємства, матеріали фінансової звітності досліджуваного підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Оптимізація оборотного капіталу є важливим завданням для фінансового менеджменту підприємств в Україні. В умовах нестабільної економіки та невизначеності, оптимізація оборотного капіталу стає особливо важливою для забезпечення ліквідності та фінансової стійкості підприємств.

За даними Державної фіскальної служби України, станом на кінець 2023 року загальна сума оборотного капіталу підприємств України становила близько 1,5 трильйона гривень. Проте, багато підприємств мають проблеми з оптимізацією свого оборотного капіталу, що призводить до неефективного використання ресурсів та зниження конкурентоспроможності на ринку.

За результатами недавнього опитування європейських корпоративних фахівців, проведеного Barclays, виявилось, що 43% з них прагнуть досягти своєї мети шляхом зниження кредитного ризику за рахунок поліпшення кредитного менеджменту. У ситуації, коли світовий ВВП впав більш ніж на сім відсотків у 2023 році, і відновлення виглядає непевним, підприємства переорієнтовуються на оборотний капітал, який зараз знаходиться в центрі уваги багатьох корпоративних казначейств. Це може бути пов'язано з тим, що в умовах нестабільної економіки підприємства прагнуть збільшити свою ліквідність і зменшити залежність від зовнішнього фінансування. Оборотний капітал дозволяє підприємствам швидше реагувати на зміни ринкових умов і забезпечувати свої поточні витрати без необхідності в зовнішніх позиках. Таким чином, підприємства можуть стати більш стійкими до економічних викликів і покращити свої шанси на успіх у довгостроковій перспективі [3]

Більшість керівників визнають, що вивільнення оборотного капіталу в умовах економічного спаду може стати вирішальним фактором між успіхом і невдачею, але

в багатьох організаціях процеси управління грошовими коштами залишаються неефективними, створюючи значний негативний вплив на ефективність бізнесу. Дійсно, управління оборотним капіталом зараз має вирішальне значення. Згідно з низкою опитувань, у тому числі GTNews Best Bank Poll, оборотний капітал став пріоритетом для кожного третього підприємства в усьому світі, а незабаром може навіть стати головною проблемою [4].

Кредитна криза підкреслила необхідність для підприємств мати доступ до фінансування та управляти своїми можливостями генерувати грошові потоки, щоб вижити. Однією зі сфер, яка може мати несподівані короткострокові наслідки і стати причиною значного відтоку грошових коштів, є оборотний капітал. Підприємства, ймовірно, опиняться в умовах кредитної кризи і будуть конкурувати як з існуючою базою клієнтів/постачальників: попередніми постачальниками та клієнтами підприємства, які домовилися про подовжені умови торгівлі, так і з обмеженими кредитними лініями, особливо враховуючи велику кількість підприємств, які в минулому закуповували свої поставки за рахунок 100% традиційного банківського фінансування. Кредитна криза також викликала занепокоєння щодо здатності підприємства продовжувати свою діяльність на безперервній основі [5; 6; 7; 8].

Якщо проблема виживання стоїть дуже гостро, керівництву, можливо, доведеться зіткнутися зі зниженням обсягів продажів. Насправді, нестача оборотного капіталу є основною перешкодою на шляху до значного та прибуткового розширення. Але надлишок оборотного капіталу також може призвести до низької віддачі від інвестицій акціонерів. Належне управління оборотним капіталом є дуже важливим з наступних причин:

- 1) Потреба в оборотному капіталі виникає через розрив у часі між надходженням та витрачанням грошових коштів. Короткострокове операційне рішення (більше поточних активів і менше поточних зобов'язань) має бути спрямоване на роботу цієї кровоносної системи.

- 2) Ефективне управління оборотним капіталом має вирішальне значення,

оскільки відносно незначні суми вільних або надлишкових грошових коштів можуть бути безпосередньо перетворені на багатство акціонерів. У той же час, це має вирішальне значення для виживання підприємства. Це показник того, чи правильно підприємство свої зобов'язання і чи контролює воно свою кредиторську заборгованість.

Підприємствам з різною формою власності і організаційною структурою для ефективного функціонування господарської діяльності необхідно володіти, і вміти доцільно використовувати капітал.

Капітал - економічна складова складної соціально-економічної ринкової системи, в кінцевому результаті її вирішальна категорія. Взагалі, капітал - це всеохоплююча, універсальна і багатоаспектна категорія.

Сутність капіталу проявляється в його функціях:

- капітал підприємства є основним фактором виробництва;
- капітал характеризує фінансові ресурси підприємства, які приносять йому дохід;
- капітал підприємства є основним вимірником його ринкової вартості;
- капітал підприємства є головним джерелом формування доходів його власників;
- позитивна динаміка капіталу підприємства виступає важливим показником ефективності його функціонування.

Капітал підприємства - це всі фінансово-економічні ресурси суб'єкта господарювання, втілені в його майно, яке використовується для розширеного відтворення з метою отримання прибутку.

Капітал підприємства характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які інвестуються у формування його активів.

Проблемі розподілу капіталу на основний та оборотний присвячені роботи А. Сміта, який розглядав оборотний капітал як товарний, або торгівельний, який

характеризується тим, що приносить дохід тільки в процесі обігу або при зміні своїх власників. За А. Смітом до оборотного капіталу відносяться продовольчі товари, матеріали та готові вироби різного роду, що перебувають у відповідних продавців, а також грошові кошти, необхідні для обігу та розподілу.

І. Бланк у своїй праці «Управління використанням капіталу» визначає, що «в сумарному вираженні обсяг оборотного капіталу і оборотних активів підприємства збігаються (незалежно від структури фінансових джерел їх формування)». Таке визначення категорії «капітал» є ширшим і включає в себе ще й оборотні активи.

Отже, науковці оборотний капітал розглядають або як економічну категорію, і тоді на перший план виступають матеріально -речовинна сторона оборотного капіталу, або як суто фінансову категорію, і тоді переважна увага приділяється джерелам формування оборотного капіталу.

Двоїстість природи капіталу полягає як у його матеріально -речовинній, так і грошовій характеристиках. Капітал є і джерелом, і результатом діяльності підприємства незалежно від специфіки діяльності.

Таким чином, оборотні активи завжди відображають характер розміщення інвестованого у процес господарської діяльності оборотного капіталу, а оборотні кошти та оборотні засоби - відображають конкретний склад оборотних активів.

Оборотний капітал є комплексним поняттям, що характеризує процес обороту на підприємстві. Це широке поняття, яке доцільно трактувати так:

1) кошти, вкладені в активи (обсяг яких повинен забезпечувати позитивну динаміку всіх показників фінансового стану підприємства та безперервність його функціонування),

2) майнові цінності, що обслуговують поточну виробничо-господарську діяльність (їх обсяг і структура визначається внутрішніми та зовнішніми факторами підприємства), які здійснюють повний оборот за один виробничий цикл і свою вартість повністю переносять на вартість створюваного продукту. Під внутрішніми факторами варто розуміти: тривалість і специфіку виробничого циклу, відносини

підприємства з контрагентами та інші [10].

Оборотні активи - це економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, і що мають вартість і здатність створювати дохід у процесі свого функціонування, ефективність яких визначається з урахуванням факторів часу, ризику і ліквідності.

Таким чином, всі елементи, які формують безперервний оборот на підприємстві, повинні бути раціонально як сформованими та ефективно використовуватися.

Деякі вчені в своїх дослідженнях використовують термін «робочий капітал, який визначають різницю між оборотними активами та поточними зобов'язаннями підприємства чи, інакше кажучи, частина оборотних активів компанії, що фінансується за рахунок довгострокових джерел. Коли оборотні активи перевищують поточні зобов'язання, підприємство має позитивний робочий капітал. Якщо оборотні активи менші за поточні зобов'язання, підприємство має від'ємний робочий капітал.

Оборотний капітал - це засоби виробництва, що беруть участь тільки в одному виробничому циклі, під час якого переносять цілком свою вартість на вартість виготовленої продукції.

Капітал на підприємстві у виробничому процесі протягом свого кругообігу функціонує в трьох основних формах - грошовій, виробничій, товарній.

При вивченні оборотного капіталу важливою є класифікація, оскільки визначення структури і виявлення напрямків зміни його елементів дають змогу прогнозувати параметри розвитку підприємств. Вчені класифікують оборотний капітал за різними ознаками.

За функціональним призначенням оборотний капітал поділяють на оборотні виробничі фонди та фонди обігу. Оборотні виробничі фонди обслуговують виробництво і представлені, як правило, виробничими запасами, незавершеним виробним виробництвом, напівфабрикатами власного

виготовлення, а також витратами майбутніх періодів (рис. 1.1).

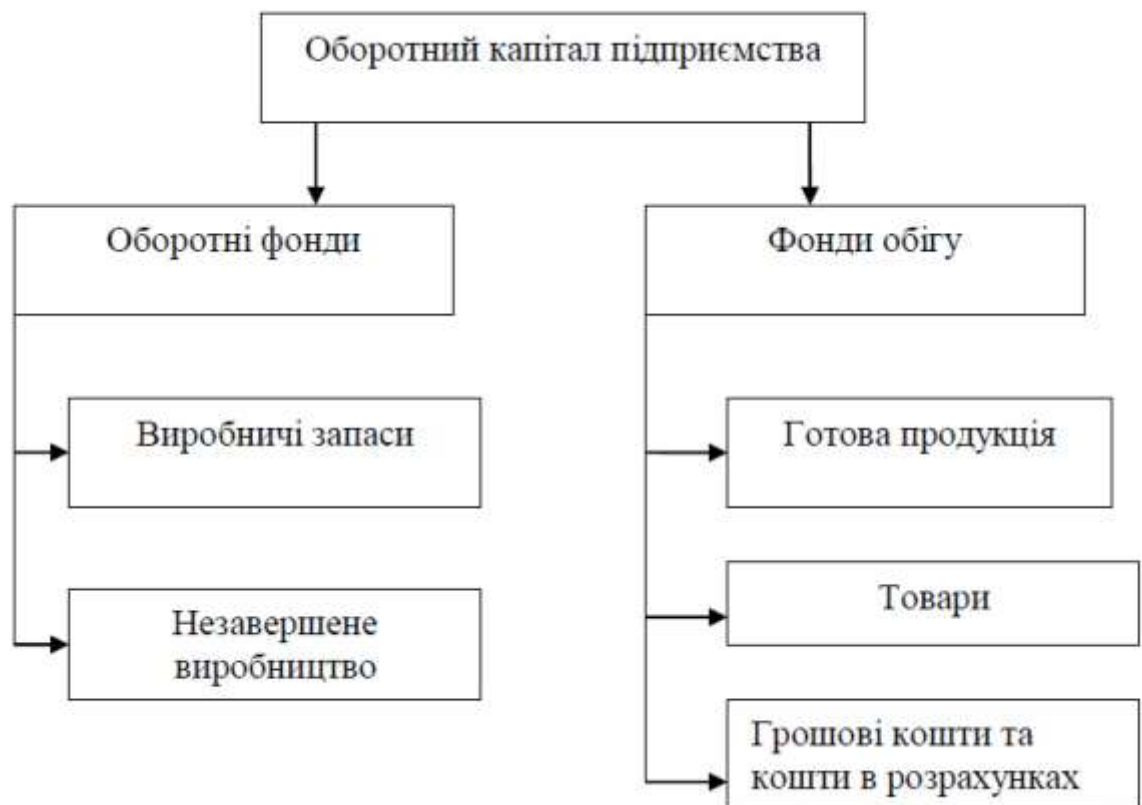

Рис. 1.1 Склад оборотного капіталу підприємства

Оборотні фонди - це частина виробничих фондів підприємства, яка повністю споживається під час одного виробничого циклу, змінюючи свою натуральну форму, розміри та властивості, і переносить свою вартість на вартість виготовлюваної продукції відразу в повному обсязі.

До оборотних фондів підприємства належать виробничі запаси та незавершене виробництво.

Виробничі запаси включають сировину, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі матеріали, куплені напівфабрикати, паливо, запасні частини, тару та інші матеріальні цінності, призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб. Виробничі запаси становлять більшу частину оборотних фондів виробничого

підприємства.

Незавершене виробництво - це предмети праці, обробка або переробка яких на підприємстві ще не завершена. Вони знаходяться безпосередньо на робочих місцях у виробничих цехах або в процесі транспортування від одного виробничого підрозділу до іншого.

Фондами обігу називаються оборотні засоби, що функціонують у сфері обігу. До фондів обігу належать товари, готова продукція, грошові кошти в касі та на рахунках у банках, а також кошти підприємства в розрахунках.

Товари - це матеріальні цінності, що придбані та зберігаються підприємством для їх подальшого перепродажу.

Готова продукція - це вироби підприємства, обробка яких закінчена і вони пройшли випробування, відповідають технічним умовам і стандартам та укомплектовані згідно з договорами із покупцями та замовниками. Поки виготовлена підприємством продукція не оплачена, вона належить підприємству.

Грошові кошти підприємства - це частина оборотних засобів підприємства, що не бере безпосередньої участі у виробничому процесі, але використовується ним для створення необхідних йому матеріальних ресурсів: матеріалів, сировини, запасних частин тощо.

Грошові кошти знаходяться в касі підприємства, на поточних та інших рахунках у банках і можуть бути використані для поточних операцій. Підприємство може мати грошові кошти не лише в національній, а й в іноземній валюті.

До коштів підприємства в розрахунках належить заборгованість покупців або замовників перед підприємством за відвантажену їм продукцію, виконані роботи або послуги [37].

Оборотні кошти, як і амортизаційні відрахування, призначені для забезпечення простого відтворення оборотних фондів, яке здійснюється як за

рахунок власних оборотних коштів, так і залучених джерел — короткострокових кредитів і кредиторської заборгованості. При цьому дуже важливо встановити оптимальну структуру цих джерел.

Власні кошти повинні забезпечувати мінімальну стабільну потребу, без якої процес виробництва неможливий. Установлення рівня забезпеченості підприємств власними оборотними коштами може здійснюватися шляхом їх нормування в адміністративному порядку та на основі самостійного визначення обсягів власних коштів, залучених в оборотні фонди. При самостійному встановленні обсягів власних оборотних коштів підприємство виходить зі своїх фінансових можливостей (розмірів статутного фонду) та доцільності спрямування початкових фінансових ресурсів в оборотні кошти.

Джерелами формування оборотного капіталу є такі кошти:

- а) власні та прирівняні до власних кошти;
- б) залучені;
- в) інші.

До власних джерел утворення оборотних засобів належать статутний та резервний капітал, прибуток підприємства. Отже, власні оборотні кошти - це кошти, що постійно знаходяться в розпорядженні підприємства і сформовані за рахунок власних ресурсів.

На вже діючих підприємствах власними джерелами фінансування оборотних коштів є прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, надходження від емісії цінних паперів, а також прирівняні до власних оборотних коштів сталі пасиви. Прибуток підприємства спрямовується на покриття приросту нормативу оборотних коштів. Традиційно джерелом покриття вважається прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства і використовується на його розсуд.

Формувати оборотні кошти лише за рахунок власних джерел нині економічно недоцільно, оскільки це знижує можливості підприємства щодо

фінансування власних витрат і збільшує ризик виникнення фінансової нестабільності підприємства. У такому разі підприємство вимушене звертатися до залучення фінансових ресурсів у вигляді короткострокових кредитів банку та інших кредитів, кредиторської заборгованості.

До джерел, прирівняних до власних, належать резерви наступних витрат і платежів, кошти цільового фінансування, а також залучені в оборот сталі пасиви. Сталі пасиви - це мінімальна заборгованість із заробітної плати працівникам, відрахувань на обов'язкове державне пенсійне страхування, на соціальне страхування, резерв майбутніх платежів, авансування покупців.

Це кошти цільового призначення, які в результаті застосованої системи грошових розрахунків постійно перебувають у господарському обігу підприємств, а проте, йому не належать. До їх використання за призначенням вони в сумі мінімального залишку є джерелами формування оборотних коштів підприємства [13].

З метою повнішого залучення фінансових ресурсів і якісного управління ними підприємства мають змогу планувати сталі пасиви.

Залежно від розміщення, умов організації виробництва й реалізації продукції оборотні кошти мають різний рівень ліквідності, а отже, і ризику використання. Залежно від виду сталих пасивів можуть застосовуватись різні методики їх розрахунку. До залучених джерел утворення оборотних засобів підприємства належать кредити банків, якими покривається нестача власних джерел формування оборотних засобів (короткострокові кредити).

У складі оборотного капіталу за ступенем ліквідності виділяють найбільш ліквідні, швидко реалізовані і повільно реалізовані активи. Найменш ліквідними і з найбільшим ризиком вкладення є:

- оборотні кошти в незавершеному виробництві;
- у витратах майбутніх періодів;
- у виробничих запасах; у готовій продукції (що її не відвантажено).

Класифікація оборотного капіталу має важливе значення, оскільки дає можливість підприємству визначити його оптимальний склад і структуру, потребу та джерела формування оборотних коштів. Від цього значною мірою залежить фінансовий стан підприємства

Оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу є основним завданням для підприємства під час прийняття управлінських рішень щодо джерел фінансування оборотних активів.

Оборотність власного капіталу показує ефективність використання активів, що формуються за рахунок власного капіталу (статутний капітал та реінвестування прибутку на збільшення активів).

Оскільки фінансове положення підприємств знаходиться в прямій залежності від стану оборотних коштів і припускає порівняння витрат з результатами господарської діяльності і відшкодування витрат власними коштами, підприємства зацікавлені в раціональній організації оборотних коштів - організації їхнього руху з мінімально можливою сумою для одержання найбільшого економічного ефекту [9].

Для характеристики ефективності використання оборотних коштів на підприємствах використовуються різноманітні показники, найважливішим з яких є швидкість обертання.

Відмітимо, що ефективність використання оборотних коштів характеризується системою економічних показників, насамперед оборотністю оборотних коштів. Саме від оборотності залежить величина необхідних підприємству грошових коштів для забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції.

У таблиці 1.1 наведені основні показники ефективності використання оборотних активів підприємства.

Показники ефективності використання оборотних активів

Показник	Механізм розрахунку
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (швидкість обертання)	Чистий дохід / Середньорічна вартість нормованих оборотних активів
Період одного обороту оборотних коштів, днів	Тривалість періоду / Коефіцієнт оборотності оборотних коштів
Коефіцієнт завантаження оборотних коштів	Середньорічна вартість нормованих оборотних активів / Чистий дохід
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті)	Чистий дохід / Середньорічна дебіторської заборгованості.
Строк погашення дебіторської заборгованості (днів)	Тривалість періоду / Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
Коефіцієнт оборотності запасів (обороті)	Собівартість реалізації продукції / Середні запаси
Період одного обороту запасів (днів)	Тривалість періоду / Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
Коефіцієнт ефективності використання оборотних коштів	Чистий прибуток / Коефіцієнт оборотності запасів
Абсолютне вивільнення оборотних коштів	ОК1 - ОКО, де ОКi - оборотні активи у фактичному періоді ОК2 - оборотні активи у базисному періоді;
Ефект вивільнення оборотних коштів	$E_v = D_{tx}(ЧД_i/Д)$ де E_v - ефект вивільнення оборотних коштів; D_t - абсолютна зміна тривалості одного обороту оборотних коштів; $ЧД_1$ - чистий дохід у фактичному періоді; $Д$ - тривалість періоду в днях

Функціонування оборотних коштів розпочинається з моменту їх формування і розміщення. Раціональне розміщення як складова управління оборотним капіталом має певні особливості не лише в різних галузях, а навіть і на різних підприємствах однієї галузі. Визначальними тут є такі чинники: вид господарської діяльності, обсяг виробництва; рівень технології та організації виробництва; термін виробничого циклу; система постачання необхідних товарно-матеріальних цінностей і реалізації продукції.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ТОВ «КЛІКСАР»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Кліксар» (скорочена назва: ТОВ «Кліксар») займається торгівлею металами, металевими рудами та пропонує споживачам послуги з виготовлення металевих парканів, виробів з металу.

ТОВ «Кліксар» знаходиться за адресою: 03115, Україна, м. Одеса. Підприємство пропонує кілька варіантів виготовлення металевих парканів різної складності, з використанням елементів металевої ковки чи без них. Металеві паркани виготовляються під замовлення клієнта, із врахуванням його побажань.

ТОВ «Кліксар» виконує замовлення будь-якої складності у точно визначений термін та надає гарантію на усі товари 1 рік, працює на сучасному обладнанні з використанням новітніх технологій.

ТОВ «Кліксар» має самостійний баланс, розрахунковий рахунок в банку, печатку та штамп з своїм найменуванням, бланк та інші реквізити і здійснює свою діяльність на принципах самофінансування та самокупності. Підприємство самостійно визначає напрями своєї діяльності, її планування, організацію, а також розподілення доходів виходячи з принципу самокупності, самофінансування, вільне у виборі предмету договору, інших умов фінансово-господарських відносин, які не суперечать законодавству України.

Трудові відносини з найнятими робітниками, включаючи питання прийняття на роботу та звільнення, робочого часу та відпочинку, оплати праці, гарантій та компенсацій, регулюються колективним договором. Трудові відносини регулюються відповідно до чинного законодавства та колективного

договору.

Організаційна структура управління ТОВ «Кліксар» наведена на рисунку 2.1.

Рис. 2.1 Організаційна структура ТОВ «Кліксар»

Організаційна структура підприємства повинна бути направлена, перш за все на встановлення чітких взаємозв'язків між окремими підрозділами підприємства, що ми і бачимо у ТОВ «Кліксар».

Відділ збуту виділений в окремий структурний підрозділ для договорів з клієнтами. Відділ збуту займається укладенням договорів, просуванням продукції підприємства.

Споживачами ТОВ «Кліксар» є приватні підприємства, фірми, компанії, населення м. Київ, Київської області та України.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Кліксар» за 2021-2022 роки наведені у таблиці 2.1.

Динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності
ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 рр., тис. грн.

Таблиця 2.1

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020	2021	2022	(+,-)	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1743,7	2191,3	2664,4	920,7	473,1
2. Собівартість реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг	1214,3	1475,5	1719,5	505,2	244,0
3. Валовий прибуток (збиток)	526,4	715,8	944,9	418,5	229,1
4. Інші операційні доходи	16,7	28,2	58,7	42,0	30,5
5.Адміністративні витрати	59,9	113,6	155	95,1	41,4
6. Витрати на збут	437,3	606,1	771,9	334,6	165,8
7. Інші операційні витрати	7,3	3,5	5,8	-1,5	2,3
8. Чистий прибуток	0,7	11,4	52,3	51,6	40,9

Головним джерелом інформації є Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), наведений у Додатку Г.

Як свідчать дані, наведені в таблиці 2.1, у ТОВ «Кліксар» спостерігається

збільшення чистого доходу від реалізації товарів, робіт, послуг з 1743,7 тис. грн. у 2020 р. до 2191,3 тис. грн. у 2021 р. та до 2664,4 тис. грн. у 2022 р., тобто на тис. грн. Це позитивна тенденція у діяльності підприємства.

Собівартість продукції ТОВ «Кліксар» мала тенденцію збільшення: з 1214,3 тис. грн. у 2020 р. до 1475,5 тис. грн. у 2021 р. та до 1719,5 тис. грн. у 2022 р., тобто відбулося збільшення на 505,2 тис. грн. Збільшення собівартості продукції свідчить про збільшення витрат на закупівлю матеріалів та збут, що впливає на формування цін на продукцію. Але не дивлячись на підвищення собівартості продукції, валовий прибуток у 2022 р. зріс на 418,5 тис. грн. порівняно з 2020 роком, а порівняно з 2021 роком зріс на 229,1 тис. грн. За 2020-2022 роки мали тенденцію збільшення адміністративні витрати з 16,7 тис. грн. у 2020 р. до 58,7 тис. грн. у 2022 р. Витрати на збут також мали тенденцію з 437,3 тис. грн. у 2020 р. до 606,1 тис. грн. у 2022 р. Інші операційні витрати, навпаки, зменшилися з 7,3 тис. грн. у 2020 р. до тис. грн. у 2022 р.

Позитивна тенденція збільшення відмічається в динаміці чистого прибутку ТОВ «Кліксар». В 2022 р. його значення становить 52,3 тис. грн., що на 51,6 тис. грн. більш, ніж в 2020 р. та на 40,9 тис. грн. більш у порівнянні з 2021 р. Збільшилася сума власних оборотних коштів ТОВ «Кліксар» в 2022 р. порівняно з 2020 р. збільшилась на 3 тис. грн., а порівняно з 2021 р. зменшилась на 22 тис. грн.

Отже, впродовж 2020-2022 років фінансово-господарська діяльність ТОВ «Кліксар» мала позитивну тенденцію, а саме: відбулося зростання доходу від реалізації продукції на 1110,7 тис. грн., чистий дохід збільшився на 920,7 тис. грн.. Не дивлячись на зростання адміністративних витрат та витрат на збут, чистий прибуток збільшився на 51,6 тис. грн.

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-фінансових факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Аналіз фінансового стану ТОВ «Кліксар» проведемо за етапами:

- оцінка майнового стану підприємства;
- аналіз ліквідності;
- аналіз платоспроможності (фінансової стійкості);
- аналіз рентабельності.

Розрахуємо показники оцінки майнового стану ТОВ «Кліксар» за 2020 - 2022 рр. та занесемо їх у таблицю 2.2.

Таблиця 2.2

Показники майнового стану ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення 2022 р. до		Темп приросту (%) 2022 р. до	
	2020	2021	2022	2020	2021	2020	2021
1. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,522	0,491	0,461	-0,061	-0,030	-11,69	-6,11
2. Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,102	0,121	0,163	0,061	0,042	59,80	34,71
3. Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,091	0,112	0,134	0,043	0,022	47,25	19,64

Джерелом інформації для розрахунку цих показників є Баланс (Звіт про фінансовий стан), наведений у Додатку В. Формули розрахунку показників майнового стану наведені у таблиці Д.1 Додатку Д.

Коефіцієнт зносу основних засобів характеризує частку зношених основних

засобів у загальній їх вартості, тобто показує рівень фізичного і морального зносу. Коефіцієнт зносу основних засобів ТОВ «Кліксар» зменшився у 2022 р. порівняно з 2020 р. з 0,522 до 0,461 (на 0,061) або на 11,69%, а порівняно з 2021 р. на 0,030 або на 6,11%. Зменшення зносу основних засобів є позитивною тенденцією у діяльності підприємства.

Коефіцієнт оновлення основних засобів показує рівень фізичного та морального оновлення основних фондів. Рівень оновлення основних засобів ТОВ «Кліксар» у 2020 р. складав 10,2%, у 2021 р. він зріс до 12,1%, а вже у 2022 р. склав 16,3%. Отже, коефіцієнт оновлення основних засобів у 2022 р. порівняно з 2020 р. збільшився на 0,061, а порівняно з 2021 р. на 0,042. Збільшення цього показника є позитивною тенденцією та свідчить про те, що підприємство займається оновленням основних засобів виробництва.

Коефіцієнт вибуття основних засобів показує, яка частина основних засобів, з якими підприємство розпочало діяльність у звітному періоді вибула з різних причин. Коефіцієнт вибуття основних засобів ТОВ «Кліксар» на протязі 2020-2022 років менші, ніж коефіцієнт оновлення, що є нормою.

Отже, показники майнового стану ТОВ «Кліксар» показали, що у 2022 році у порівнянні з 2020 роком зменшився фізичний знос основних засобів, а оновлення та вибуття основних фондів у 2022 році збільшилося, і, в цілому, майновий стан підприємства можна охарактеризувати як задовільний.

Проаналізуємо ліквідність підприємства, тобто здатність розрахуватися за своїми зобов'язаннями за рахунок наявних активів.

Основні показники ліквідності ТОВ «Кліксар» за 2020 -2022 роки наведено в таблиці 2.3.

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року. В 2022 році коефіцієнт загальної ліквідності ТОВ «Кліксар» зменшився порівняно з 2020 р. на 4,645 або на 47,18%, а порівняно з 2021 р. на 3,595 або на 40,88% (табл. 2.3). Цей показник

ТОВ «Кліксар» мав стійку тенденцію зменшення впродовж 2020 -2022 років, але він більші нормативного значення (> 1), що свідчить про те, що підприємство здатне своєчасно відповісти за своїми зобов'язаннями.

Таблиця 2.3

Динаміка показників ліквідності ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки

Показник	Роки			Абсолютне відхилення 2022 р. до		Темп приросту (%) 2022 р. до	
	2020	2021	2022	2020	2021	2020	2021
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	9,844	8,794	5,199	-4,645	-3,595	-47,18	-40,88
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,097	2,082	1,615	0,518	-0,467	47,27	-22,44
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,361	0,932	0,454	0,094	-0,478	25,96	-51,29
Робочий капітал	243,6	268,6	346,6	103	78	42,28	29,04

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів. В 2022 році коефіцієнт ліквідності швидкої ТОВ «Кліксар» збільшився порівняно з 2020 р. на 0,518 або на 47,27%, а порівняно з 2021 р. зменшився на 0,467 або на 22,44%. Цей показник майже більш нормативного значення, яке дорівнює 0,6-0,8.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ТОВ «Кліксар» у 2022 р. збільшився порівняно 2020 р. на 0,094 або на 25,96%, а порівняно з 2021 р. зменшився на 0,478 або на 51,29%, але відповідає нормативу (>0). Це свідчить про те, що ТОВ «Кліксар» готово негайно ліквідувати короткострокову заборгованість.

Робочий, функціонуючий капітал - оборотні активи, які фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Їх наявність означає не лише здатність платити поточні борги, а й можливість розширити послуги. З

таблиці 2.3 бачимо, що робочий капітал ТОВ «Кліксар» у 2022 році збільшився порівняно 2020 р. на 103 тис. грн. або на 42,82%, а порівняно з 2021 р. збільшився на 78 тис. грн. (на 29,04%). Це свідчить про позитивні зміни у фінансово-господарської діяльності підприємства.

На підставі даних таблиці 2.3 для наочності відобразимо на рис. 2.2 основні показники ліквідності ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки.

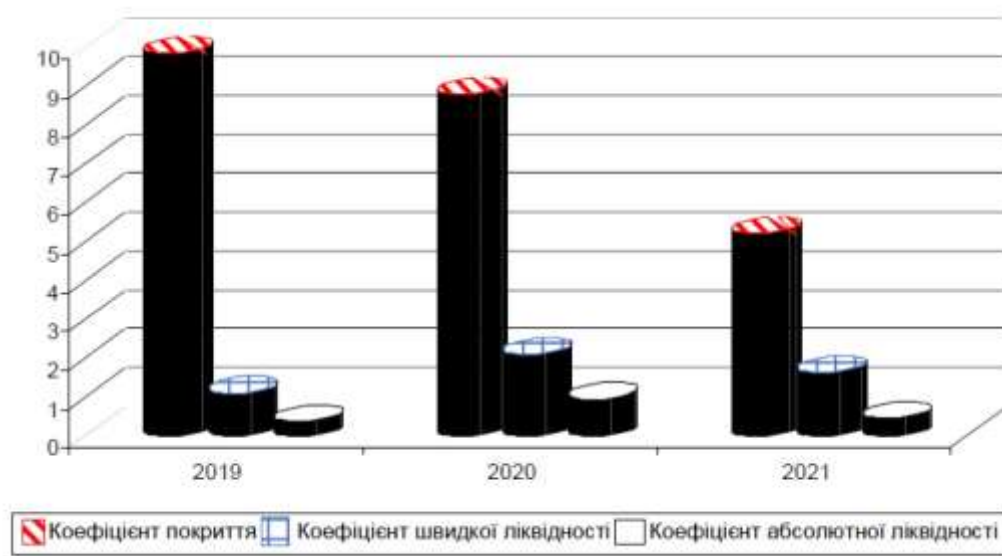

Рис. 2.2. Основні показники ліквідності ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 рр.

Наведена діаграма на рис. 2.2 наочно демонструє позитивну динаміку зростання основних показників ліквідності ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки за винятком коефіцієнту покриття, який знизився. Але усі розраховані показники ліквідності ТОВ «Кліксар» на протязі 2020-2022 рр. відповідають нормативним значенням.

Платоспроможність (фінансова стійкість) - можливість підприємства своєчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників, повертати кредити і позики, видавати заробітну плату, вносити платежі до бюджету.

Розрахуємо основні показники платоспроможності ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки у таблиці 2.4.

Показники платоспроможності ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки

Показник	Роки			Абсолютне відхилення 2022 р. до		Темп приросту (%) 2022 р. до	
	2020	2021	2022	2020	2021	2020	2021
Маневреність робочого	0,966	0,849	0,836	-0,130	-0,014	-13,49	-1,65
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,9504	0,9395	0,762	-0,188	-0,177	-19,80	-18,9
Показник фінансового лівериджу	0	0	0,173	0,173	0,173		
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,950	0,939	0,894	-0,057	-0,046	-5,96	-4,87

Маневреність робочого капіталу - частка запасів, тобто матеріальних, виробничих активів у власних обігових коштах; обмежує свободу маневру власними коштами. З табл. 2.4 бачимо, що у 2022 році маневреність робочого капіталу ТОВ «Кліксар» зменшилась порівняно з 2020 р. на 0,130 або на 13,49% та порівняно з 2021 р. зменшилась на 0,014 (на 6,31%). Це свідчить про негативні зміни, але показник відповідає нормативному значенню > 0 .

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) розраховується як відношення власного капіталу до пасивів. В 2022 році коефіцієнт автономії на ТОВ «Кліксар» зменшився порівняно з 2020 р. на 0,188 або на 19,8%, а порівняно з 2021 р. зменшився на 0,177 (18,9%). Цей показник впродовж 2020-2022 років відповідав нормативу ($> 0,5$).

В 2022 році показник фінансового лівериджу ТОВ «Кліксар» збільшився порівняно з 2020 р. та 2021 р. на 0,173 і відповідає нормативному значенню $< 0,25$. Це свідчить про позитивні тенденції.

В 2022 році коефіцієнт фінансової стійкості підприємства зменшився порівняно з 2020 р. на 0,057 або на 5,96% та порівняно з 2021 р. на 0,046 (на

4,87%), але відповідає нормативному значенню 0,85-0,9.

Також тенденцію зменшення впродовж 2020-2022 років мали такі показники, як маневреність робочого капіталу та коефіцієнт фінансової стійкості. Але усі розраховані показники платоспроможності підприємства за 2020-2022 роки відповідають нормативним значенням.

Відмітимо, що ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства залежить показників ділової активності. Показники ділової активності ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 рр. розраховані у таблиці 2.5.

Формули розрахунку ділової активності наведені у таблиці Д.4 Додатку Д.

Коефіцієнт оборотності активів характеризує кількість оборотів активів за період; показує скільки чистої виручки отримано на одиницю коштів, інвестованих в активи. Коефіцієнт оборотності активів ТОВ «Кліксар» у 2022 році збільшився порівняно з 2020 р. на 0,292 або на 0,9%, а порівняно з 2021 р. зменшився на 0,394 (на 10,1%).

Показники ділової активності ТОВ «Кліксар» за 2020- 2022 роки

Показник	Роки			Абсолютне відхилення 2022 р. до		Темп приросту (%) 2022 р. до	
	2020	2021	2022	2020	2021	2020	2021
Коефіцієнт оборотності активів	3,212	3,898	3,504	0,292	-0,394	9,1	-10,1
Коефіцієнт оборотності кредит. заборгованості	64,822	64,450	32,612	-32,210	-31,838	-49,7	-49,4
Строк погашення кредит. заборгов.(днів)	6	6	11	5	5	83,3	83,3
Коефіцієнт оборотності дебітор. заборгованості	200,425	105,860	81,730	-118,695	-24,130	-59,2	-22,8
Строк погашення дебітор. заборгов.(днів)	2	3	4	2	1	100,0	33,3
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	5,173	6,466	5,938	0,764	-0,528	14,8	-8,2
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	3,458	4,328	5,246	1,788	0,918	51,7	21,2
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,691	2,101	2,407	0,716	0,307	42,3	14,6

Коефіцієнт кредиторської заборгованості показує, скільки оборотів необхідно підприємству для оплати наявної заборгованості. Коефіцієнт кредиторської заборгованості мав негативну тенденцію зниження: з 64,822 у 2020 р. до 32,612 у 2022 р., тобто на 32,210 (або на 49,7%).

Строк погашення кредиторської заборгованості (днів) ТОВ «Кліксар» дорівнює збільшився на 5 день порівняно з 2020 р. (на 83,3%).

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує у скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Кліксар» у 2022 р. зменшився порівняно з 2020 р. на 118,7 або на 59,2% та порівняно з 2021 р. зменшився на 24,13 (на 22,8%).

Строк погашення дебіторської заборгованості ТОВ «Кліксар» у 2022 р. збільшився на 2 дні порівняно з 2020 р., а порівняно з 2021р. на 1 день.

Коефіцієнт оборотності запасів (обороті) показує кількість оборотів коштів, інвестованих у запаси. В 2022 р. коефіцієнт оборотності запасів у ТОВ «Кліксар» збільшився порівняно з 2020 р. на 0,0764 або на 14,8%, а порівняно з 2020 р. зменшився на 0,0528 (на 8,2%).

Коефіцієнт оборотності основних засобів ТОВ «Кліксар» на протязі 2020 - 2021 років має позитивну тенденцію збільшення, а саме: у 2022 р. порівняно з 2020 р. він збільшився на 1,788 (на 51,7%), а порівняно з 2020 р. збільшився на 1,788 (на 51,7%).

Коефіцієнт оборотності власного капіталу показує: скільки оборотів протягом аналізованого періоду здійснює власний капітал. Цей показник для ТОВ «Кліксар» мав позитивну тенденцію збільшення: з 1,691 у 2020 р. до 2,407 у 2022 р.

Отже, аналізуючи показники ділової активності ТОВ «Кліксар» за 2020 - 2022 роки, наведені у таблиці 2.5 можна зробити висновок про зниження оборотності активів підприємства, але оборотність запасів, основних засобів та власного капіталу мала позитивну тенденцію зростання.

Для оцінки ефективності виробництва використовують показники рентабельності. Рентабельність - якісний показник, що характеризує рівень віддачі витрат ресурсів у процесі виробництва і реалізації продукції товарів.

У таблиці 2.6 розрахуємо рентабельність ТОВ «Кліксар» на підставі його фінансової звітності) за 2020-2022 роки

Динаміка показників рентабельності ТОВ «Кліксар»
за 2020-2022 роки

Показник	Роки			Абсолютне відхилення 2022 р. до		Темп приросту (%) 2022 р. до	
	2020	2021	2022	2020	2021	2020	2021
Рентабельність активів	0,0431	0,0526	0,0792	0,0361	0,0266	83,8	50,6
Рентабельність власного капіталу	0,0542	0,0749	0,0945	0,0403	0,0196	74,4	26,2
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,0382	0,0433	0,0684	0,0302	0,0251	79,1	57,9
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,0143	0,0152	0,0196	0,0053	0,0044	37,1	28,9
Період окупності капіталу (днів)	775	49	15	-760	-34	-98,1	-69,4

Рентабельність активів показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю інвестованих в активи коштів. В 2022 році порівняно з 2020 р. рентабельність активів ТОВ «Кліксар» збільшилася з 0,0431 до 0,0792 тобто на 0,0361 або на 83,8%, а порівняно з 2021 р. збільшилася на 0,0266 або на 50,5%. Це свідчить про позитивні зміни.

Рентабельність власного капіталу показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу. В 2022 році порівняно з 2020 р. показник рентабельності власного капіталу ТОВ «Кліксар» збільшився з 0,0542 до 0,0945, тобто на 0,0403 (74,4%), а порівняно з 2021 р. збільшився на 0,0196 (26,2%). Це також є позитивною тенденцією для підприємства.

Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю виручки. В 2022 році порівняно з 2020 р. рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком ТОВ «Кліксар» збільшилась на 0,0302 або на 79,1%, а порівняно з 2021 р. збільшилась на 0,0251

(на 57,9%). Це свідчить про те, що продукція ТОВ «Кліксар» користується попитом та чистий прибуток від її реалізації з кожним роком збільшується.

Коефіцієнт рентабельності діяльності ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 рр. також мав тенденцію збільшення: з 0,0143 у 2020 р. до 0,0196 у 2022 р., тобто на 0,053 або на 37,1%.

Отже, на ТОВ «Кліксар» на протязі 2020-2022 років усі показники рентабельності активів, власного капіталу, реалізованої продукції за чистим прибутком збільшилися.

Таким чином, проведений аналіз фінансового стану ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки показав, що показники майнового стану, ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності відповідають нормативним значенням і, в цілому, мають позитивну тенденцію, що свідчить про покращення фінансово-господарської діяльності підприємства. Але зниження коефіцієнту покриття у 2022 році порівняно з 2020 р. свідчить про нестачу власних засобів, недостатньому обсязі залучених довгострокових кредитів та не вигідних умовах взаєморозрахунків.

2.3 Аналіз складу оборотного капіталу та ефективності його використання

Наявність у підприємства власного оборотних коштів, його склад і структура, швидкість обороту і ефективність використання багато в чому зумовлюють його фінансову стійкість, платоспроможність: можливість погашати в строк свої зобов'язання; ліквідність - здатність у будь-який момент здійснювати витрати.

Показники оборотності дають можливість проаналізувати:

- оборотність оборотних активів - можливість вивільнення їх з господарської діяльності та шляхи більш ефективного використання коштів;

- оборотність активів у розрахунках - своєчасність погашення дебіторської заборгованості;
- оборотність запасів - формування обсягів чистого доходу;
- оборотність виробничих запасів - обсяги виробництва продукції, що характеризують виробничу потужність підприємства;
- оборотність активів: ефективність використання майна підприємства.

Оборотність власного капіталу показує ефективність використання активів, що формуються за рахунок власного капіталу.

Спочатку проаналізуємо у таблиці 2.7 розмір і структуру активів, що знаходяться на балансі ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.7

Активи ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки

Активи	Рік						Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020		2021		2022			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
I. Необоротні активи	272,3	50,2	258,7	46,0	333	43,8	60,7	-6,4
II. Оборотні активи	270,5	49,8	303,5	54,0	427,4	56,2	156,9	6,4
Баланс	542,8	100,	562,2	100,0	760,4	100,0	217,6	0,0

З таблиці 2.7 бачимо, що збільшення активів ТОВ «Кліксар» за 2020 -2022 роки відбулося за рахунок збільшення необоротних активів на 60,7 тис. грн. та за рахунок збільшення «оборотних активів» на 156,9 тис. грн.

У структурі активів ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки відбулися зміни: якщо у 2020 р. найбільш питому вагу активів підприємства займали необоротні активи, а саме: 50,2%, то у 2021-2022 рр. найбільша питома вага припадає на оборотні активи: 54% та 56,2% відповідно.

Отже, у структурі активів ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки відбулося збільшення питомої ваги оборотних активів на 6,4% та відповідне зменшення питомої ваги необоротних активів.

Для наочності за даними таблиці 2.2 на рисунку 2.3 зображена структура активів ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки.

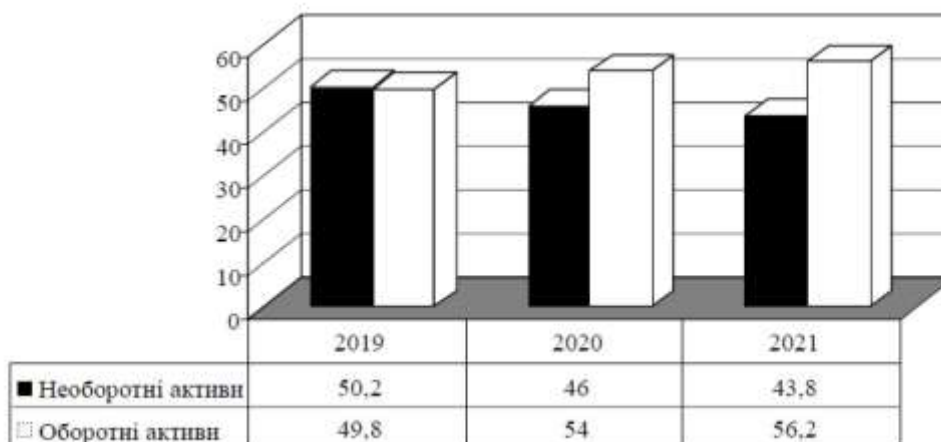

Рис. 2.3. Структура активів ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки

З рисунку 2.3 бачимо, що у ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки спостерігається позитивна динаміка зростання структури оборотних активів.

У таблиці 2.8 наведена динаміку складу та структури оборотних активів ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки.

Аналізуючи показники, наведені у таблиці 2.8 можна прийти до висновку, що збільшення оборотних активів ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 рр. на 156,9 тис. грн. відбулося за рахунок:

- збільшення запасів на 54,3 тис. грн. (з них: зменшення виробних запасів на 0,4 тис. грн. та збільшення товарів на 54,7 тис. грн.);
- збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 50,0 тис. грн.;
- збільшення дебіторської заборгованості з бюджетом на 0,1 тис. грн.;
- збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 23,9 тис. грн.;
- збільшення грошей та їх еквівалентів на 27 тис. грн.;
- збільшення витрат майбутніх періодів на 1,6 тис. грн.

Таблиця 2.8

Склад та структура оборотних активів ТОВ «Кліксар»

за 2020-2022 роки

Активи	Рік						Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020		2021		2022			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Запаси, у т. ч.:	235,3	87,0	228,2	75,2	289,6	67,8	54,3	-19,2
виробничі запаси	1,9	0,7	1,3	0,4	1,5	0,4	-0,4	-0,4
товари	233,4	86,3	226,9	74,8	288,1	67,4	54,7	-18,9
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	11,1	4,1	18,4	6,1	61,1	14,3	50,0	10,2
Дебіторська заборгованість з бюджетом	0	0,0	0	0,0	0,1	0,02	0,1	0,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	8,7	3,2	20,7	6,8	32,6	7,6	23,9	4,4
Гроші та їх еквіваленти	9,7	3,6	31,7	10,4	36,7	8,6	27	5,0
Витрати майбутніх періодів	5,7	2,1	4,5	1,5	7,3	1,7	1,6	-0,4
Усього	270,5	100,0	303,5	100,0	427,4	100,0	156,9	0,0

Структура оборотних активів ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 рр. змінилася наступним чином:

- зменшення питомої ваги запасів на 19,2 %;
- збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 10,2%;
- збільшення питомої ваги іншої поточної дебіторської заборгованості на 4,4%;

- збільшення питомої ваги грошей та їх еквівалентів на 5%;
- зменшення питомої ваги витрат майбутніх періодів на 0,4%.

Найбільшу питому вагу оборотних активів ТОВ «Кліксар» складають запаси: 87% у 2020 р., 75,2% у 2021 р. та 67,8% у 2022 р.

Структура оборотних активів ТОВ «Кліксар» у 2022 р. складалася з:

- 67,8% з запасів (у тому числі 67,4% - це виробничі запаси);
- 14,3% з дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- 7,6% з іншої поточної дебіторської заборгованості;
- 8,6% з грошей та їх еквівалентів;
- 1,7% з витрат майбутніх періодів;
- 0,02% з дебіторської заборгованості з бюджетом.

Отже, найбільшу питому вагу оборотних активів ТОВ «Кліксар» складають виробничі запаси - 67,4%.

У таблиці 2.9 наведемо показники ефективності використання оборотних активів. Формули розрахунку цих показників наведені у табл.1.1 розділу 1. Джерелом інформації є Баланс (Звіт про фінансовий стан), наведений у Додатку В та Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід, наведений у Додатку Г.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів розраховується як відношення чистого доходу до середньорічної вартості нормованих оборотних активів, показує кількість оборотів за рік. Чим більше оборотів здійснюють оборотні кошти ТОВ «Кліксар», то ефективніше вони використовуються. У базовому 2020 році даний коефіцієнт становив - 3,212, у 2021 році він збільшився до 3,898, а в 2022 році знизився до 3,504, в загалом відбулося збільшення цього показника на 0,292.

Аналіз ефективності використання оборотних активів

ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки

Показник	Рік			Відхилення (+,—) 2022 р. до	
	2020	2021	2022	2020	2021
1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів (швидкість обертання)	3,212	3,898	3,504	0,292	-0,394
2. Період одного обороту оборотних коштів, днів	114	94	104	-9	10
3. Коефіцієнт завантаження оборотних коштів	0,311	0,257	0,285	-0,026	0,029
4. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	200,4	105,9	81,7	-118,7	-24,1

Продовження табл. 2.9

5. Строк погашення дебіторської заборгованості	2	3	4	3	1
6. Коефіцієнт оборотності запасів (обороті)	5,173	6,466	5,938	0,764	-0,528
7. Період одного обороту запасів (днів)	71	56	61	-9	5
8. Коефіцієнт ефективності використання оборотних коштів	0,135	1,763	8,808	8,673	7,045
9. Абсолютне вивільнення оборотних коштів (тис. грн.)	0	33	123,9	12,9	90,9
10. Ефект вивільнення оборотних коштів (тис. грн.)	0	-120,07	73,00	73,00	193,07

Відмітимо, що зменшення швидкості обертання оборотних коштів у 2022 р. є позитивною тенденцією у діяльності ТОВ «Кліксар». Період одного обороту оборотних коштів за 2020-2022 роки зменшився 9 днів.

Коефіцієнт завантаження оборотних коштів показує скільки оборотних активів авансовано в 1 грн. реалізованої продукції. Чим менше оборотних коштів припадає на 1 грн. реалізованої продукції, тим краще вони використовуються. З даних таблиці 2.9, бачимо, що найефективніше оборотні кошти використовувалися у 2021 році, де коефіцієнт становив 0,257, а максимального значення набув у 2020 році - 0,311. В цілому ефективність використання оборотних коштів збільшилася, адже розмір коефіцієнта зменшився у 2022 р. порівняно з 2020 р. на 0,026, що є позитивною тенденцією для підприємства.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Кліксар» у 2022 р. зменшився порівняно з 2020 р. на 118,7. Відповідно строк погашення дебіторської заборгованості підприємства у 2022 р. збільшився на 2 дні порівняно з 2020 р.

Коефіцієнт оборотності запасів (оборотів) показує кількість оборотів коштів, інвестованих у запаси. В 2022 р. коефіцієнт оборотності запасів у ТОВ «Кліксар» збільшився порівняно з 2020 р. на 0,0764 або на 14,8%, а порівняно з 2021 р. зменшився на 0,0528 (на 8,2%). Відповідно період одного обороту запасів у 2022 р. порівняно з 2020 р. зменшився на 9 днів.

Коефіцієнт ефективності використання оборотних коштів характеризує ефективність використання оборотних активів та розраховується як відношення чистого доходу до середньорічної вартості оборотних активів. Цей показник в динаміці повинен збільшуватися. Спостерігаємо, що для ТОВ «Кліксар» протягом 2020-2022 років даний показник збільшився на 8,673, що є позитивною тенденцією для підприємства.

З таблиці 2.9 бачимо, що у ТОВ «Кліксар» у 2021 р. спостерігається абсолютне вивільнення оборотних коштів у сумі 33 тис. грн., а у 2022 р. у сумі 123,9 тис. грн.

Таким чином, впродовж 2020-2022 років фінансово-господарська діяльність ТОВ «Кліксар» мала позитивну тенденцію, а саме: відбулося зростання доходу від реалізації продукції на 1110,7 тис. грн., чистий дохід збільшився на 920,7 тис. грн.. Не дивлячись на зростання адміністративних витрат та витрат на збут, чистий прибуток збільшився на 51,6 тис. грн..

Аналіз фінансового стану ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки показав, що показники майнового стану, ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності відповідають нормативним значенням і, в цілому, мають позитивну тенденцію, що свідчить про покращення фінансово-господарської діяльності підприємства. Але зниження коефіцієнту покриття у 2022 році

порівняно з 2020 р. свідчить про нестачу власних засобів, недостатньому обсязі залучених довгострокових кредитів та не вигідних умовах взаєморозрахунків.

Отже, за результатами проведеної оцінки фінансової звітності, можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства є нормальний, але його фінансова політика вирішує короткострокові задачі, які дають позитивні результати лише сьогодні з можливим негативним ефектом у майбутньому.

Аналіз ефективності використання оборотних активів ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки показав позитивну тенденцію зростання оборотності оборотних активів та запасів підприємства, але зниження оборотності дебіторської заборгованості.

Також негативним для ТОВ «Кліксар» є зниження у 2022 р. порівняно з 2021 р. оборотності оборотних активів: якщо у 2021 р. на ТОВ «Кліксар» спостерігалось вивільнення в оборот коштів, то у 2022 р. кошти в оборот були залучені. Тому підприємству необхідно розробити заходи удосконалення ефективності управління оборотним капіталом.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ

Рациональне використання оборотного капіталу сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства та рівня його платоспроможності. Тоді підприємство своєчасно і повністю виконує свої розрахунково-платіжні зобов'язання, що дозволяє успішно здійснювати комерційну діяльність.

Шляхи удосконалення управління оборотним капіталом підприємством варто розглядати у розрізі їх формування та використання.

Формування оборотних активів відбувається як за рахунок власних джерел, так і за рахунок позикового капіталу, переважно поточних зобов'язань.

Для забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємству при фінансуванні слід використовувати власний капітал. Спочатку формування власних оборотних активів відбувається саме у момент заснування підприємства шляхом створення статутного фонду. Надалі достатній обсяг власних оборотних активів підприємства підтримується передусім за рахунок нерозподіленого (реінвестованого) прибутку, адже ці кошти мобілізуються максимально швидко та не вимагають спеціальних механізмів їх залучення.

Серед основних переваг використання власних джерел фінансування оборотних активів виділяють: «...простоту їх залучення, більшу віддачу за критерієм норми прибутку на вкладений капітал і зменшення ризику фінансової стійкості й банкрутства підприємства» [33].

На досліджуваному підприємстві власні оборотні кошти займають меншу питому вагу у структурі джерел фінансування порівняно із поточними зобов'язаннями, що зменшує рівень фінансової стійкості, та, на нашу думку, потребує збільшення ролі власних джерел фінансування оборотних активів.

Звісно, що зробити це можна через збільшення нерозподіленого прибутку, який, в свою чергу, залежить від чистого прибутку за звітний період та політики розподілу прибутку.

Розподіл прибутку відбувається наступним чином - уся сума чистого прибутку реінвестується у фінансово-господарську діяльність, тобто 100% чистого прибутку збільшує нерозподілений прибуток.

Таким чином, сума нерозподіленого прибутку залежить напряду від чистого прибутку. З огляду на це, необхідно розглядати шляхи нарощення чистого прибутку, до яких, зокрема, належать:

1. Нарощення обсягів виробництва і реалізації продукції.
2. Зменшення витрат на виробництво продукції або застосування сучасних методів управління витратами, однією з яких є управлінський облік.
3. Здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників та застосовування системи участі працівників у прибутку підприємства.
4. Грамотна побудова договірних відносин з постачальниками, посередниками, покупцями.
5. Кваліфіковане здійснення цінової політики, оскільки на ринку діють переважно вільні (договірні) ціни.
6. Покращення системи маркетингу на підприємстві, потрібно згрупувати свою продукцію за ознакою рентабельності і зосередити увагу на тій продукції, яка є високорентабельною.
7. Удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну зняти з виробництва.
8. Організація виробничого процесу таким чином, щоб він був пристосований до швидкої переналадки.
9. Постійне проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки

споживачів і конкурентів.

ПП «Елана» використовує як джерело фінансування оборотних активів короткострокові кредити (в меншій мірі, ніж кредиторську заборгованість) та кредиторську заборгованість. Перевагою кредиторської заборгованості як джерела фінансування є її безоплатний характер, тобто ціна за її використання не платиться. Проте необхідно враховувати, що така заборгованість має обмежені строки використання, адже вимоги кредиторів необхідно вчасно задовільняти та недопускати порушення розрахункової дисципліни, виникнення штрафів, погіршення договірних відносин із постачальниками.

З огляду на те, що малі підприємства постійно функціонують в умовах обмеженості фінансових ресурсів, а це при умові відсутності диверсифікації покупців, вимагає ретельного управління дебіторською заборгованістю - одним із важливих джерел фінансування оборотних активів є рефінансування дебіторської заборгованості, зокрема факторинг. Факторинг особливо ефективний для підприємств малого бізнесу як форма фінансування оборотних активів. Він дає можливість працівникам сконцентрувати увагу на виробничих проблемах і максимізації прибутку, прискоренні отримання платежів за відвантажену продукцію, гарантує повне погашення заборгованості, знижує витрати на реалізацію продукції.

Крім рефінансування дебіторської заборгованості за допомогою факторингу, для прискорення оборотності дебіторської заборгованості можна запропонувати підприємствам програми з надання знижки, зокрема постійним покупцям або тим, які повністю оплачують товар.

Чепис О.І., Юска А.І. відзначають, що: «...особливо вигідна операція факторингу підприємствам, які працюють зі своїми покупцями на умовах відстрочення платежу (товарного кредиту). З одного боку, надання відстрочення платежу покупцям дозволяє постачальникові утримувати конкурентоспроможну

позицію на ринку продажів за рахунок збільшення збуту. З іншого боку, відстрочення платежу призводить до ряду негативних моментів для постачальника, як-от постійний дефіцит обігових коштів, ризик ненадходження платежу від покупця, зменшення прибутковості. Факторинг дозволяє клієнтові скоротити час очікування оплати поставок, поповнити обігові кошти, зменшити дебіторську заборгованість, поліпшити дисципліну розрахунків з дебіторами, розширити коло покупців, збільшивши їм відстрочення платежу» [41].

Отже, можна зробити висновок, що при даних умовах господарювання необхідно збільшувати власний капітал як джерело фінансування оборотних активів з різних причин - через переважання поточних зобов'язань як джерела фінансування оборотних активів та через недотримання нормативів фінансової стійкості підприємства - частка власного капіталу становить менше 50 відсотків від загальної суми капіталу.

Крім збільшення чистого прибутку підприємства як складової власного капіталу (адже приватне підприємство не може залучати кошти через, наприклад, емісію акцій) способом надходження коштів на підприємство може стати рефінсування дебіторської заборгованості, що теж стане джерелом збільшення власних коштів.

Окрім питання формування оборотних активів, важливе значення посідає ефективне використання вже сформованого оборотного капіталу.

Управління оборотними активами підприємства має важливе значення не тільки з точки зору забезпечення безперервного процесу виробництва і реалізації продукції, але й з огляду на те, що вони відіграють ключову роль у забезпеченні платоспроможності підприємства.

Формування ефективної системи управління оборотними активами підприємства здійснюється за такими основними етапами: «...по-перше, це аналіз наявності та використання оборотних активів у попередньому періоді; по-друге,

оптимізація обсягу оборотних активів, зокрема постійної та змінної їх частини; по- третє, групування оборотних активів за ступенем їх ліквідності; по- четверте, визначення і оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів; по- п'яте, забезпечення мінімізації втрат оборотних активів у процесі використання в господарській діяльності та підвищення їх рентабельності» [16].

Ефективність формування та використання оборотних активів залежить від особливостей управління основними їх структурними елементами, до яких відносять виробничі запаси, грошові кошти та дебіторську заборгованість.

Таким чином, підвищення ефективності використання оборотних активів пов'язують саме з нормуванням. Це пов'язано із значенням, яке відіграє планування в процесі організації оборотних активів на підприємстві.

Нормування - це процес розрахунку тієї частини оборотних активів, яка потрібна підприємству для безперервного, нормального процесу виробництва та реалізації продукції. Головне завдання нормування полягає в тому, щоб визначити оптимальну суму оборотних активів, зокрема запасів, так, щоб не було ні нестачі, ні надлишку грошових коштів.

Тому нормування насправді один із ключових напрямів фінансової роботи, який дуже впливає на ефективність використання оборотних активів підприємства (рис. 3.1). Таким чином, не потрібно недооцінювати роль планування в діяльності підприємства, а особливо оборотних активів, яке називається нормуванням.

Таке велике значення нормування виробничих запасів полягає у тому, що якщо на підприємстві формується їх дефіцит, то це призводить до простоїв у виробництві і навіть виробництво може зупинитись, що несе за собою великі витрати. Як дефіцит, так і надлишок запасів має негативні наслідки. Надлишок запасів несе витрати, пов'язані із їх знеціненням, псуванням, природним убутком товарно-матеріальних цінностей, витратами на додаткові складські приміщення та багато інших.

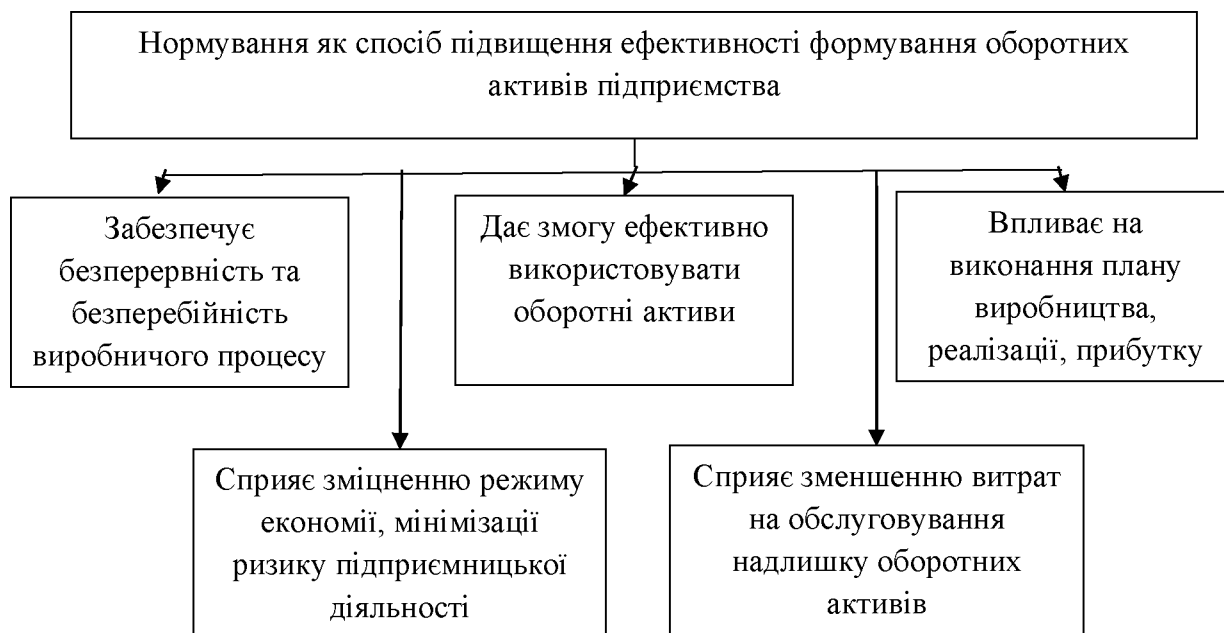

Рис. 3.1. Значення нормування для підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства

Наявність зайвих джерел оборотних коштів на підприємстві сприяє створенню наднормативних запасів товарно-матеріальних цінностей, відволіканню оборотних коштів з господарського обороту, зниженню відповідальності за цільове й раціональне використання як власних, так і позикових ресурсів.

Підприємствам варто опиратись на методи нормування, які характерні для вітчизняної господарської діяльності, але також і на зарубіжний досвід.

Розглядаючи методи нормування, необхідно відмітити, що: «...аналітичний метод контролю передбачає аналіз фактичних запасів, вилучення надлишкових матеріальних цінностей та коригування їх величини згідно з темпами росту виробництва продукції. В основу коефіцієнтного методу покладено принцип нормування запасів на початок звітної періоду з врахуванням виробничих потреб. Метод ABC є найбільш простим способом контролю і управління запасами і передбачає їх класифікацію за трьома групами: А - найважливіші, до яких належить 20% запасів; В - важливі, що розподіляють на 30%

запасів; 15% - продажу, С - менш важливі, які включають запаси 50% та продаж 5%. Особливість цього методу полягає в тому, що відносно невелика група резервів може мати найбільшу цінність. В країнах з ринковою економікою досить поширеним є метод XYZ, суть якого полягає у розподілі запасів залежно від попиту, з врахуванням сезонного споживання, точністю прогнозних розрахунків, дефіцитом або надлишком виробництва продукції» [16].

Якраз Метод ABC та XYZ є зарубіжним досвідом. Згадані методи ґрунтуються на так званому методі Парето (20/80, «великого пальця»), згідно з яким п'ята частина (20%) від всієї кількості об'єктів дає зазвичай приблизно 80% результатів. Відповідно внесок решти 80 % становить лише 20 %.

Суть принципу Парето полягає в тому, що в процесі досягнення будь-якої цілі нерационально приділяти рівну увагу об'єктам, які мають незначну віддачу і об'єктам, які є визначальними. Саме тому запаси і групують на групи та приділяють увагу тим, які займають найбільшу питому вагу.

Підсумовуючи значення та особливості нормування, необхідно відзначити, що не всі елементи оборотних активів піддаються нормування, воно стосується запасів - виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції на складі. Тобто фонди обігу, представлені грошовими коштами, дебіторською заборгованістю, відвантаженою, але неоплаченою готовою продукцією, не нормуються.

Що стосується грошових коштів, то потрібно підтримувати їх оптимальну величину, тому що їхня нестача призводить до втрати платоспроможності, а надлишок до витрат, пов'язаних з тим, що гроші знецінюються, коли не використовуються, також витрати полягають в тому, що є упущені вигоди, тобто кошти могли б бути вкладені і приносити додатковий дохід. Найчастіше оптимальний залишок грошей визначають, виходячи із забезпечення належного рівня ліквідності - приблизно 20-35% від поточних зобов'язань може бути

оптимальною сумою грошей для забезпечення відповідного рівня ліквідності. Але варто працювати і над зменшенням поточних зобов'язань.

Вважаємо за доцільне запропонувати оптимальну за критерієм ліквідності - забезпечення грошових коштів на рівні 20-30% від поточних зобов'язань; грошових коштів і дебіторської заборгованості на рівні 70-80% від поточних зобов'язань; оборотних активів 100-150% суми поточних зобов'язань.

Таким чином, за критеріями забезпечення мінімальних вимог до рівня ліквідності прогнозна структура ТОВ «Кліксар» матиме наступний вигляд (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Прогнозна структура оборотних активів ТОВ «Кліксар» на 2024 рік

Показники	2023 рік	(прогноз)	Відхилення (+,-)
Оборотні активи, у т.ч.	100,00	100,0	-
- запаси	41,16	29,58	-11,58
- дебіторська заборгованість	52,31	50,00	-2,31
- гроші та їх еквіваленти	6,15	20,00	13,85
- інші оборотні активи	0,38	0,42	0,04

%

Отже, відповідно структура, яка б враховувала нормативи ліквідності передбачає збільшення грошових коштів на рахунку, зменшення рівня дебіторської заборгованості та зменшення суми запасів (оптимізація їх рівня).

Отже, пропонуємо для ТОВ «Кліксар» збільшувати фінансування оборотних активів саме за рахунок власних джерел (чистого прибутку), що можливе за рахунок збільшення обсягів реалізації продукції та матиме позитивні наслідки у вигляді пришвидшення оборотності оборотного капіталу та збільшення його рентабельності.

Для підвищення ефективності використання оборотних активів варто приділити увагу забезпеченню належної відповідно до нормативів ліквідності суми грошових коштів, зменшенню рівня дебіторської заборгованості та оптимізації рівня запасів відповідно до потреб виробництва, щоб не допускати їх нестачі, з одного боку, та збільшення витрат, пов'язаних з їх надлишком, - з іншого.

ВИСНОВКИ

Для досягнення поставленої мети в роботі було виконано наступні завдання.

1. Вивчено економічну сутність оборотного капіталу та його роль у фінансово-господарській діяльності підприємств. Роль оборотного капіталу в фінансово-господарської діяльності підприємства полягає не тільки у обслуговуванні та підтриманні безперебійності та циклічності операційного процесу, а й у забезпеченні процесу відтворення капіталу підприємства, що формує основу комерційної діяльності суб'єкта господарювання.

Оборотний капітал - це капітал, який інвестований у оборотні активи, робить повний оборот за один виробничий цикл та свою вартість повністю переносить на вартість створюваного продукту.

2. Досліджено склад, класифікацію та джерела формування оборотного капіталу. Джерелами формування оборотного капіталу є: власні та прирівняні до власних кошти, залучені кошти та інші кошти. Власні оборотні кошти - це кошти, що постійно знаходяться в розпорядженні підприємства і сформовані за рахунок власних ресурсів. До джерел, прирівняних до власних, належать резерви наступних витрат і платежів, кошти цільового фінансування, а також залучені в оборот сталі пасиви.

Ефективність використання оборотних коштів характеризується системою економічних показників, насамперед оборотністю оборотних коштів. Саме від оборотності залежить величина необхідних підприємству грошових коштів для забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції.

3. Висвітлено методику аналізу та ефективності використання оборотного капіталу підприємства. Показники оборотності за окремими видами активів дають можливість проаналізувати оборотність оборотних активів, оборотність активів у розрахунках, оборотність запасів, оборотність виробничих запасів, оборотність

активів.

До показників, що характеризують стан оборотних коштів, можна віднести коефіцієнт реальної вартості оборотних коштів у майні підприємства.

Ступінь ліквідності в цілому оборотних активів і кожної їх групи визначається як відношення відповідної частки оборотних активів до короткострокових зобов'язань. Найчастіше застосовуються такі показники: коефіцієнт забезпечення власними коштами (Квк); коефіцієнт поточної ліквідності або коефіцієнт покриття (Кп); коефіцієнт абсолютної ліквідності (К_{л.а.}).

4. Надано організаційно-економічну характеристику ТОВ «Кліксар». В роботі проведений аналіз ефективності використання оборотного капіталу на прикладі ТОВ «Кліксар», яке займається торгівлею металами, металевими рудами та пропонує послуги з виготовлення металевих парканів, виробів з металу та пропонує кілька варіантів виготовлення металевих парканів різної складності, з використанням елементів металевої ковки чи без них.

ТОВ «Кліксар» самостійно визначає напрями своєї діяльності, її планування, організацію, а також розподілення доходів виходячи з принципу самоокупності, самофінансування. ТОВ «Кліксар» вільне у виборі предмету договору, інших умов фінансово-господарських відносин, які не суперечать законодавству України.

Аналіз основних показників фінансової діяльності ТОВ «Кліксар» показав позитивну тенденцію, а саме: відбулося зростання доходу від реалізації продукції на 1110,7 тис. грн., чистий дохід збільшився на 920,7 тис. грн.. Не дивлячись на зростання адміністративних витрат та витрат на збут, чистий прибуток збільшився на 51,6 тис. грн..

5. Проведено оцінку фінансового стану ТОВ «Кліксар». Проведений аналіз фінансового стану ТОВ «Кліксар» за 2020-2022 роки показав, що показники майнового стану, ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності відповідають нормативним значенням і, в цілому, мають позитивну

тенденцію, що свідчить про покращення фінансово-господарської діяльності підприємства. Але зниження коефіцієнту покриття у 2022 році порівняно з 2020 р. Свідчить про нестачу власних засобів, недостатньому обсязі залучених довгострокових кредитів та не вигідних умовах взаєморозрахунків.

За результатами проведеної оцінки фінансової звітності, можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства є нормальний, але його фінансова політика вирішує короткострокові задачі, які дають позитивні результати лише сьогодні з можливим негативним ефектом у майбутньому.

6. Розглянуто прискорення оборотності капіталу як інструмент покращення фінансового стану підприємства. Прискорити оборотність капіталу ТОВ «Кліксар» можна за допомогою рефінансування дебіторської заборгованості. Наведені розрахунки показали рефінансувати дебіторську заборгованість за допомогою факторингу для ТОВ «Кліксар» економічно доцільно тому, що цей засіб збільшує оборотні кошти на 44,51 тис. грн.

Також можливими напрямками прискорення оборотності капіталу для ТОВ «Кліксар» можуть бути: поліпшення організації матеріально-технічного постачання; скорочення запасів на підприємстві, ліквідація зайвих виробничих запасів, скорочення тривалості виробничого процесу; забезпечення мінімізації втрат оборотних активів у процесі їх використання; впровадження нових технологій та підвищення ефективності праці, раціональної організації збуту, формування і реалізація ефективної кредитної політики.

7. Розроблено заходи оптимізації оборотного капіталу для ТОВ «Кліксар». Запропоновано оптимізацію оборотного капіталу за допомогою:

- оптимізації рівня виробничих запасів за методом EOQ (модель Вільсона).

Перехід від традиційного методу оцінки матеріальних запасів до методу EOQ сприятиме оптимізації матеріальних запасів та, як наслідок, підвищенню ефективності оборотних активів ТОВ «Кліксар»;

- оптимізації структури капіталу по критерію мінімізації рівня фінансових ризиків. ТОВ «Кліксар» застосовує агресивну політику фінансування оборотних активів, оскільки величина робочого капіталу підприємства незначна, підприємство має високу питому вагу оборотних активів, які переважно фінансуються за рахунок короткострокових зобов'язань. Тому для ТОВ «Кліксар» розроблені заходи внутрішнього страхування фінансових ризиків.

8. Ефективне використання оборотних коштів багато в чому залежить від планування потреби в оборотних коштах. Приділяючи увагу плануванню потреби в оборотних коштах у ТОВ «Кліксар» можна передбачити й регулювати процеси забезпечення та використання обігових коштів, що сприятиме ефективності управління оборотними коштами підприємства та покращенню фінансового стану підприємства.

Таким чином, впровадження у ТОВ «Кліксар» вищезазначених заходів сприятиме ефективному використанню оборотних коштів, оптимізації оборотного капіталу та, як наслідок, покращенню фінансового стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підруч. 2-ге вид., доп. і перероб. К. : КНЕУ, 2002. 624 с.
2. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
3. Бланк І. О. Основи фінансового менеджменту. Т.1. Київ : Ніка-Центр, 2001. 592 с.
4. Бровко Л.І., Юрченко А.А., Королькова Т.В. Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2021. №2. С. 16-22.
5. Вакульчик О.М., Протасова Є.В., Нечаєва А.А. Фінансовий результат підприємства: економічна сутність, особливості визначення та аналізу. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2019. Випуск 1 (50). С. 162168.
6. Гаватюк Л.С., Пілат А.К. Удосконалення механізму управління оборотними активами як умова ефективного функціонування підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. №1. ИКК <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2022-en-1-32.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).
7. Господарський кодекс України: від 16 січня 2003 р. № 3436-ІУ. ИКК <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 10.03.2024)
8. Григораш О.В., Булигіна Д.О. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємств. Класичний приватний університет. 2018. Випуск 6 (11). С.154-158.
9. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств: навч. посіб. Вид.3-тє, стер. Київ: Знання -Прес, 2006. 423 с.
10. Дорошенко А.П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства. Ефективна економіка.

2017. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_37 (дата звернення: 17.11.2023).

11. Економіка підприємства: підруч. / за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2018. 551 с.

12. Камінська І.М., Дорош В.Ю., Ковальчук А.Ю. Методичні підходи до оцінки ефективності формування та використання активів підприємства. Економічний форум. 2020. № 4. С. 188-199

13. Кічук О.С., Тарасова Ю.А. Управління оборотним капіталом промислових підприємств. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 37. ЦКК <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/artide/view/1234> (дата звернення: 12.03.2024).

14. Коваленко О.В. Деякі питання управління оборотним капіталом будівельних підприємств. Економічний простір. 2015. № 96. С. 205-217.

15. Коваленко О.В. Формування і використання оборотного капіталу підприємства: пошук шляхів підвищення ефективності. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Випуск 41. С. 204-208.

16. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В. Теоретичні аспекти аналізу складу, структури активів та джерел їх фінансування. Інвестиції: практика та досвід. 2019. №23. С.64-69.

17. Кузнєцова Т. В., Лук'янчук Ю. А. Система управління оборотними активами як інструмент забезпечення платоспроможності підприємства. *Вісник НУВГП*. 2023. Випуск 1 (101). С. 56-65.

18. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: навч.посіб. Київ: КНЕУ, 2014. 365с.

19. Мазурок П.П. Історія економічних вчень у запитаннях і відповідях : навч. посіб. 2-ге вид., стер. К. : Знання, 2006. 477 с.

20. Маринович О. О., Шухманн В. А. Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. №1. иКК

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6854>

21. Маринович О.О. Порівняння категорій, суміжних із поняттям «оборотні активи». *Економіка і суспільство*. 2019. Випуск 19. С. 1307-1311. ЦКБ: <https://economyandsociety.in.ua/journals/19^^/194.pdf>

22. Марусяк Н.Л. Визначення пріоритетних джерел формування оборотного капіталу промислових підприємств. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2014. Випуск 694-695. С. 135-138.

23. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств : навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.

24. Мордань Є.Ю., Сумченко А.О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. *Вісник СумДУ*. Серія «Економіка». 2019. № 4. С. 24-34

25. Нові можливості для українського бізнесу: запущено програму держпідтримки «доступний факторинг». Міністерство економіки України: веб-сайт. ШБ: <https://www.me.gov.ua/News/Detai?lang=uk-UA&id=f5d1d012-590b-4efb-81c2-aea0eea0b19a&tShe=DostupniFaktormg> (дата звернення: 12.03.2024).

26. Носань Н.С., Мартінович В.Г. Сутність та генезис економічної категорії «оборотний капітал підприємства». *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 15. С. 272-275.

27. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 2. С. 277-283. ЦКБ: <http://nbuv.gov.ua> (дата звернення: 01.12.2022).

28. Полянська А. С., Мартинець В. Б., Кабан О. В. Оптимізація ланцюга постачання на підприємстві в умовах кризових явищ. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. Вип. 18(2). С. 112–127.

29. Петрович Й.М., Прокопишин-Рашкевич Л.М. Економіка і фінанси підприємств: підруч. Львів. 2017. 408с.

30. Піскульова І.В., Мавріна М.І. Методичні підходи до управління

грошовими коштами підприємств: сучасний аспект. *Ефективна економіка*. 2021. №1. ИКБ: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/90.pdf (дата звернення: 12.11.2023).

31. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-УІ. ЦКБ: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 12.11.2023).

32. Полторак А.С. Визначення сутності оборотних активів: сучасні науково-методологічні підходи. *Ефективна економіка*. 2013. №7. ЦКБ: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2171> (дата звернення 14.01.2024)

33. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

34. Рудь І.Ю., Позняк О.В. Управління оборотними активами підприємства. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». 2018. № 25. С.759-763.

35. Смирна О. В., Ізмайлова Н. В. Сучасний стан та проблеми формування капіталу українських підприємств в умовах кризових явищ. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9904> (дата звернення: 27.05.2024).

36. Севрук Є. Фінансування оборотних активів підприємств торгівлі України. *Вісник КНТЕУ*. 2017. №3. С. 94-103.

37. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств. Київ : УБС НБУ; Знання, 2010. 550 с.

38. Филипенко О. М., Мілаш І. В. Систематизація джерел фінансування оборотних активів підприємств торгівлі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 2. С. 105-113.

39. Талах Т. А., Бондарук Х. В., Хилько О. В. Напрями удосконалення

методики аналізу ефективності використання активів підприємства. Економічні науки: зб. наук. праць Луцького нац. технічного університету. Серія «Регіональна економіка». 2021. Вип. 17 (67). С. 213–224.

40. Фінанси підприємств : підручник / за ред. А.М. Поддєрьогін та ін. 6-те вид. Київ : КНЕУ, 2006. 552 с.

41. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / За ред. І.О. Школьника. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

42. Фінансування і кредитування АПК: навч. посіб. / Л.І. Катан та ін. К.: ТОВ «ДКС центр», 2012. 300 с.

43. Цал-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Суліменко Л.А. Фінансовий аналіз: підручник. Вид. 5-е, допов. Житомир: Рута, 2012. 609 с.

44. Чайка Т. Ю., Лошакова С. Є., Водоріз С.Я. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. Економіка і суспільство. 2018. № 15. https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/139.pdf (дата звернення: 12.03.2024).

45. Чепис О.І., Юска А.І. Сутність факторингу та його переваги над іншими фінансовими інструментами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 1. С.108-112.

46. Шарова С.В., Бойко Т.О. Оборотні активи та їх місце в фінансово-економічному механізмі управління підприємством. *Сучасна економічна наука: теорія і практика : матеріали VU Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 15 листопада 2017 р. Полтава : ПолтНТУ, 2017. 209 с.*

47. Шиян Д.В., Строченко Н.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: А.С.К., 2003. 240 с.

48. Щербина В., Бондар Т. Управління майном: поняття та зміст. *Університетські наукові записки*, 2021, Том 19, № 1 (73), С. 6-17.

49. Юрій С.М. Концептуальні підходи до аналізу оборотного капіталу.

Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. 2016. Вип. 6 (48). с. 184-188.

50. Юрчишена Л. В., Кречко О. С. Макроекономічний аналіз фінансування оборотних активів промислових підприємств України. *Бізнес Інформ*. 2020. №11. С. 337-346.

51. Яковенко О.І. Актуальні питання управління діяльністю вітчизняних підприємств в сучасних умовах господарювання. *Причорноморські економічні студії: економіка та управління підприємствами*. 2022. Випуск 76. С. 140-147. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/76_2022/22.pdf

52. Яковенко О. І. Антикризове управління підприємством в умовах пандемії COVID-19. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Випуск 74. С. 163–167. URL:http://bses.in.ua/journals/2022/74_2022/26.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. А.1. Класифікація оборотного капіталу

Додаток В
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
ТОВ «Кліксар» на 31.12 2022 р. (тис. грн.)

Таблиця В. 1

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду'	На кінець звітнього періоду'
1	2	3	4
I, Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	1000		
- первісна вартість	1001		
- накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		90,1
ОСНОВНІ засоби:	1010	258,7	242,8
- первісна вартість	1011	504,7	507,9
- знос	1012	232,5	265,1
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	од	ОД
/сього за розділом II	1095	258,7	333
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	228,2	289,6
виробничі запаси	1101	ІД	ІД
незавершене виробництво	1102	0	
готова продукція	ПОЗ	0	
товари	1104	226,9	288,1
Дебіторська за боргова, за товари, роботи, послуги:	1125	1,8,4	61,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
/ бюджетом	1135	0	од
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20,7	32,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165	31,7	36,7
Готівка	1166	31,7	36,7
Рахунки в банках	1167		
Витрати майбутніх періодів	1170	4,5	7,3
Інші оборотні активи	ПРО		
Усього за розділом II	1196	303,5	427,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	
Баланс	1300	562,2	760,4

Продовження таблиці В. І

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	372	372
Внески до не зареєстрованого статутного капіталу	1401	0	С
Капітал у дооцінках	1405	0	(
Додатковий капітал	1410	0	(
Емісійний дохід	1411	0	с
Накопичені курсові різниці	1412	0	(
Резервний капітал	1415	93	93
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	62,3	114, (
Неоплачений капітал	1425	Φ)	Φ)
Вилучений капітал	1430	№	Φ)
Усього за розділом I	1495	517,3	579,«
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Пенсійні зобов'язання	1505	0	(
Довгострокові кредити банків	1510	0	С
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	(
Усього за розділом II	1595	0	(
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	
за товари, роботи, послуги	1615	13,8	73
за розрахунками з бюджетом	1620	19\$	1-6
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625		
за розрахунками з оплати праці	1630	од	0,3
за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645	0	
Поточні забезпечення	1660	0,9	с
Поточні зобов'язання	1695		
Усього за розділом III	1700	34	80.8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1800	0	С
Баланс	1900	562,2	760J

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «Кліксар» на 31.12 2020 р. (тис. грн.)

Таблиця В. 2

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду'
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	1000		
- первісна вартість	1001		
- накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	288,6	272,2
- первісна вартість	1011	503,9	504,7
- знос	1012	215,3	232,5
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	04	0.1
Усього за розділом I	10S5	288,7	2713
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	192,9	235,3
виробничі запаси	1101	1=8	1,9
незавершене виробництво	1102	0	0
потова продукція	ПОЗ	0	0
товари	1104	191,1	233.4
Дебіторська за борговая, за товари, роботи, послуги:	1125	U	11,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	11,8	8,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:	1165	51Д	9,7
Готівка	1166	51,3	9,7
Рахунки в банках	1167		
Виграш майбутніх періодів	1170	4	5,7
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	264,3	270,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	557,5	542.8

Продовження таблиці В. 2

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	372	372
Внески до не зареєстрованого статутного капіталу'	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1406	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	93	93
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	50,2	50,2
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Усього за розділом I	1495	515,2	515,2
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	14,1	23,5
за розрахунками з бюджетом	1620	12,9	2,7
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	4,5	
за розрахунками з оплати праці	1630	10,5	0,3
за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Поточні зобов'язання	1695		
Усього за розділом III	1700	42,3	26,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1800	0	0
Баланс	1900	557,5	542,8

Додаток Г
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
ТОВ «Кліксер» за 2022 рік (тис. грн.)

Таблиця Г. 1

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт. ПОСЛУГ)	2000	2 664,4	2 191.3
Чисті зароблені страхові премії	2012	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву веза роблених премій. валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховишБ у резерві незароблених	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт.	2050	[1 719.5)	(1 475,5)
Валовий: прибуток	2090	944.9	715.5
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна ластки перестраховіпов в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	58,7	28,2
Адміністративні витрати	2130	(155)	U 13,6)
Витрати на збут	2150	(771.9)	(606Д)
Інші операційні витрати	2150	(5,8)	(3,5)
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	2190	70,9	20,8
Фінансові результати від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Доход від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	(0.7)	(0)
Виграти від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрата	2270		
Фінансові результати діяльності до оподаткування: прибуток	2290	70,2	20,8
Фінансові результати діяльності до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Виграти (дохід) з податку на прибуток	2300	17,9	9.4
Прибуток (збиток) від притишеної діяльності після оподаткування	2305	(0)	(0)
Чистин фінансовий результат: прибуток	2350	52,3	11,4
Чистин фінансовий результат: збиток	2355	№	№

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
ТОВ «Кліксар» за 2020 рік (тис. грн.)

Таблиця Г. 2

Стаття	Кон рядм	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 743,7	1 456,4
Чисті зароблені страхові премії	2012	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії передані у перестрахування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова	2013	0	0
Зміна частки перестраховників у резерві	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	с 1217,3)	(10<XV)
Валовий: прибуток	2090	526.4	456.1
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховників в інших резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	16,7	71
Адміністративні витрати	2	(8^,9)	(76,8)
Витрати на збут	2	[437.3]	(368,3)
Інші операційні витрати	2	[7,3]	(2.1)
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	2190	8,6	16
Фінансові результати від операційної діяльності: збиток	2195		
Доход від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
ІНШІ доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Виграти від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0,5)	<P)
Фінансові результати діяльності до оподаткування: прибуток	2290	8,1	16
Фінансові результати діяльності до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Виграти [дохід] з податку на прибуток	2300	7.4	7,8
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	(0)	(0)
Чистий фінансовий результат прибуток	2350	0.7	8.2
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	____ (іі) ____	____ (іі) ____

Додаток Д
Розрахунок показників фінансового стану підприємства

Таблиця Д.1

Показники майнового стану підприємства

Показники	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт зносу основних засобів	зменшення	фi p.1012/ фi p 1011
Коефіцієнт оновлення основних засобів	збільшення	ф 5 p.260(графа 5)/ фi p. 1011 (графа 4)
Коефіцієнт вибуття основних засобів	менші, ніж коефіцієнт оновлення	ф. 5 p.260(графа 5)/ фi p. 1011 (графа 3)

Таблиця Д.2

Показники ліквідності підприємства

Показники	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт покриття	>1	фi p. 1195/ фi p 1695
Коефіцієнт швидкої ліквідності	06-0.8	ф1(p.1195 -p.ПООУ фi p.1695
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0, збільшення	ф1(p 1160 н-р_1165у фi p.1695
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	>0, збільшення	ф1(p. 1195-p.1695)

Таблиця Д.3

Показники платоспроможності підприємства

Показники	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	> 0,5	фi p.1495/ фi p.1900
Коефіцієнт фінансування	< 2, зменшення	ф 1.(p.1595 + p. 1695 + p.1700 + p ікооуфi p.1495
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	X), i	ф1(p.1195 - p.1695) /фi p.1195
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0, збільшення	ф1(p.1195-p.1695) / фi p.1495

Показники ділової активності підприємства

Показники	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт оборотності активів	збільшення	$\phi 2 \text{ р.}2000 / (\phi 1(\text{р. } 1300 (\text{гр. } 3) + \text{р. } 1300 (\text{гр. } 4)) / 2$
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільшення	$\phi 2 \text{ р.}2000 / (\phi 1(\text{огр. } 1605/1670 (\text{гр. } 3) + \text{огр. } 1605/\text{р. } 1670 (\text{гр. } 4)) \text{У}2$
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільшення	$\phi 2 \text{ р.}2000 / (\phi 1 (\text{от р. } 1120 / \text{р. } 115 \text{ 5 (гр. } 3) + \text{от р. } 1120 / \text{р. } 1155 (\text{гр. } 4)) / 2$
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	зменшення	тривалість періоду/ коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	зменшення	тривалість періоду/ коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільшення	$\phi 2 \text{ р.}2050 / (\phi 1 (\text{от р. } 1101 \text{ до р. } 1104 (\text{гр. } 3) + \text{от р. } 1101 \text{ до р. } 1104 (\text{гр. } 4)) / 2$
Коефіцієнт оборотності основних засобів	збільшення	$\phi 2 \text{ р.}2000 / (\phi 1(\text{р. } 1100 (\text{гр. } 3) + \text{р. } 1100 (\text{гр. } 4)) / 2$
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	$\phi 2 \text{ р.}2000 / (\phi 1(\text{р. } 1011 (\text{гр. } 3) + \text{р. } 1011 (\text{П} > -4)) / 2$

Таблиця Д.5

Показники рентабельності підприємства

Показники	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт рентабельності активів	; 0. збільшення	$\phi 2 \text{ р.}2350 \text{ або р.}2335 / (\phi 1(\text{р.}1130 (\text{гр. } 3) + \text{р.}1130 (\text{гр. } 4)) / 2$
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	>0, збільшення	$\phi 2 \text{ р.}2350 \text{ або р. } 2355 / (\phi 1(\text{р } 1495 (\text{гр. } 3) + \text{р.}1495 (\text{гр. } 4)) \text{У}2$
Коефіцієнт рентабельності продукції	>0, збільшення	$\phi 2 \text{ р.}2350 \text{ або р. } 2355 : \phi 2 \text{ р.}2000$
Коефіцієнт рентабельності діяльності	..0. збільшення	$\phi 2(\text{р.}2190 (\text{або р. } 2195) + \text{р } 2180 - \text{р.}2120) / \phi 2 (\text{р.}2050 + \text{р.}2130 + \text{р. } 2150)$